

En fælles front for alle bier

Truslerne mod bestøvende insekter bør imødegås af en samlet strategi for både holdte og vilde bestøvere, skriver 22 forskere i denne opfordring til at få gjort noget ved sagen.

Insekter på bilruder og livligt summerende enge er blevet markant sjældnere i de seneste 40-50 år. Videnskabeligt er der også dokumenteret en voldsom og foruroligende historisk tilbagegang af insekter, herunder bier, den vigtigste gruppe af bestøvende insekter. Vi står over for en krise, hvor mangel på bestøvning påvirker både biodiversitet og fødevarer sikkerhed negativt.

Der er brug for handling. Danmark bør have en national bestøver-strategi, det vil sige en samlet national plan for, hvordan man bedst muligt kan hjælpe bestøverne. Mange af vores nabolande har en sådan strategi, en forpligtigelse fra en international aftale, som blev underskrevet i 2016, og som også involverer Danmark (*Coalition of the willing*, <https://promotepollinators.org/coalition-of-the-willing>).

Truet af mangel på levesteder og af gift

En national strategi bør omfatte alle bestøvere, både biavlernes honningbier samt vilde bestøvere. Årsagerne til biernes tilbagegang er først og fremmest tab af naturlige levesteder med redesteder og tilgængelighed af blomster gennem hele sæsonen, samt brugen af agro-kemikalier (gødning, ukrudtsmidler og insektmidler). Disse årsager er fælles for alle bier, både honningbier holdt af biavlere og vilde bier i naturen.

Tabet af naturlige levesteder har især taget fart siden landbrugets intensivisering i 1960'erne-1970'erne og skyldes primært ændringer i det dyrkede land: Intensiv dyrkning af agerlandet har ført til reduktion og isolering af småbiotoper med natur i agerland, ændrede dyrkningsformer (færre høslætmarker, færre blomsterrige græsningsmarker, større marker med monokulturer), samt bortdræning af ferskeenge.

Konkurrence er et mindre problem

Desværre bliver diskussionen i Danmark om trusler og tiltag nogle gange overskygget af en debat om, hvorvidt biavlernes honningbier

høster så meget blomsterføde, at andre bier bukker under i konkurrencen. I den internationale forskning anses konkurrence dog som en mindre faktor set i forhold til tab af redesteder og føde, samt giftpåvirkning.

Problemstillingen om konkurrence er meget kompleks. Honningbier hører naturligt til i den danske bifauna, og konkurrence mellem biarter, som deler blomster, forekommer naturligt. Honningbier og andre danske bier adskiller sig dog i nogen grad fra hinanden i hvilke blomster de foretrækker, og hvordan de søger føde, hvilket begrænser mulighederne for konkurrence. For vilde bier, som deler fødegrundlag med honningbier, vil graden af konkurrence afhænge af antallet af bier lokalt relativt til blomsterforekomsten på det givne tidspunkt.

Forskning viser, at effekter af konkurrence klartest kan påvises tæt på store bigårde (ofte 30 stader eller flere) og ved mange stader i blomsterfattige landskaber. I Danmark har hovedparten (93 procent) af biavlere under 10 bistader, ofte kun 1-3. Bigårde af denne størrelse er næppe et generelt problem. Antal og placering af bistader bør altid vurderes i forhold til tilgængelighed af blomster, som varierer i landskabet og hen over sæsonen.

En samlet front for bierne

Vi foreslår derfor, at alle aktører (myndigheder såvel som forskningsinstitutioner, interesseorganisationer, kommuner og private virksomheder) samler kræfterne i en inkluderende tilgang, hvor vi fokuserer på tiltag, som gavner alle bestøvere, vilde som holdte, og som imødegår de store trusler.

En national strategi bør især sigte mod at forbedre muligheder for redesteder og føde og minimere påvirkning fra pesticider:

- Skabe flere levesteder for insekter
- Begrænse brugen af ukrudts- og insektmidler, så det ikke skader nytteinsekterne
- Undgå berigning med kvælstof i randområder, f.eks. ved gødningsspild
- Tilbyde et tilstrækkeligt og varieret udbud af blomster ved såning, plantning og pleje, herunder slåning
- Der kan endvidere nogle steder være et behov for at vurdere, hvor mange bifamilier der udsættes og hvornår

En fælles indsats er et vigtigt redskab for, at vi i Danmark kan styrke alle vores bier og de øvrige bestøvende insekter. ■

Synspunktet er en forkortet udgave af en kronik bragt i Politiken lørdag den 24. august 2019.

Forfatterne

Indlægget er skrevet af 22 forfattere, som alle har en videnskabelig baggrund (forskningserfaring og publikationer) i bier, insekter og/eller bestøvningsbiologi. Alle forfattere har eller har haft tilknytning til et dansk universitet. Vurderingerne i dette synspunkt er forfatterne egne og ikke udtryk for organisationernes generelle holdning.

Seniorforsker Yoko L. Dupont, forskningstekniker Henning Bang Madsen, adjunkt Claus Rasmussen, post doc Lise Hansted, seniorforsker Per Kryger, lektor Hans Peter Ravn, professor Inger Kappel Schmidt, professor emeritus Jens Mogens Olesen, forfatter og biolog cand. mag. Eigil Holm, lektor Vibeke Langer, lektor Lene Sigsgaard, professor Jørgen Eilenberg, ph.d. Charlotte Skov, ph.d. Kristin Lassen, ph.d. Erica Juel Ahrenfeldt, projektleder Isabel Calabuig, seniorforsker Niels Holst, seniorforsker Birte Boelt, lektor Annette Bruun Jensen, post doc Antoine Lecocq, post doc Andy G. Howe, professor Mette Termansen.